

Sygn. akt III AUa 734/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 lipca 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Iwona Krzczowska-Lasoń
Sędziowie:	SA Małgorzata Gerszewska SA Grażyna Czyżak
Protokolant:	st. sekr. sądowy Angelika Czaban

po rozpoznaniu w dniu 29 lipca 2020 r. w Gdańsku

sprawy D. P.

z udziałem Uniwersytetu (...) w P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

o ustalenie ubezpieczeń społecznych

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Toruniu IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 30 kwietnia 2019 r.,
sygn. akt IV U 1211/18

I. oddala apelację;

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. na rzecz Uniwersytetu (...) w P. kwotę 240,00 (dwieście czterdzieści 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Grażyna Czyżak SSA Iwona Krzczowska – Lasoń SSA Małgorzata Gerszewska

Sygn. akt III AUa 734/19

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. decyzją z 10 września 2018 roku stwierdził, że D. P. podlega od 2 lipca do 1 października 2018 roku obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu z tytułu pobierania stypendium stażowego wypłacanego przez Uniwersytet (...)w P. w ramach projektu (...)

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła D. P. domagając się stwierdzenia, że nie podlega ona obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu pobierania stypendium stażowego i zasądzenia na jej rzecz kosztów procesu.

Pozwany organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Uniwersytet (...) w P. poparł stanowisko ubezpieczonej.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Toruniu wyrokiem z 30 kwietnia 2019 roku zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził, iż D. P. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu z tytułu pobierania stypendium stażowego, wypłacanego przez Uniwersytet (...) w P. w ramach projektu (...)w okresie od 2 lipca do 1 października 2018 roku.

Sąd Okręgowy ustalił, iż Uniwersytet (...) w P. w 2018 roku wypłacał ze środków Unii Europejskiej w ramach (...) stypendia za staż zawodowy studentom studiów stacjonarnych – m.in. w ramach programu (...) Celem stażu miało być ułatwienie studentom wejścia na rynek pracy poprzez zdobycie doświadczenia uzupełniającego wiedzę. D. P. od 1 października 2016 roku do 23 października 2018 roku była studentką na stacjonarnych studiach (...) stopnia na kierunku (...) na Wydziale (...) na Uniwersytecie (...) w P.. 13 czerwca 2018 roku pomiędzy Uniwersytetem (...)w P. - uczelnią, a D. P. - stażystką oraz (...) - podmiotem przyjmującym na staż, została zawarta umowa uczestnictwa w stażu w ramach projektu (...)nr (...) na okres od 2 lipca do 1 października 2018 roku. Ubezpieczona w okresie odbywania stażu nie miała statusu osoby bezrobotnej. Otrzymywała comiesięczne stypendium stażowe.

Sąd Okręgowy wskazał, iż - statuujący tytuł do ubezpieczenia społecznego - art. 6 ust. 1 pkt 9a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych dotyczy osób bezrobotnych pobierających stypendia w okresie szkolenia po skierowaniu przez inne niż powiatowy urząd pracy podmioty kierujące. Osoby szkolone są objęte ubezpieczeniem społecznym od dnia nabycia prawa do stypendium do dnia utraty prawa do niego (art. 13 pkt 9a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Stypendium na ubezpieczenia finansuje podmiot kierujący i stypendium stanowił podstawę wymiaru składek (art. 16 ust. 9a i art. 18 ust. 4 pkt 8 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Przepis ten nie dotyczy jednak wszelkich (jakiegokolwiek) szkoleń, lecz jedynie tych w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 37 tejże ustawy szkolenie oznacza pozaszkolne zajęcia mające na celu uzyskanie, uzupełnienie lub doskonalenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych lub ogólnych, potrzebnych do wykonywania pracy, w tym umiejętności poszukiwania zatrudnienia. Z kolei stypendium oznacza kwotę wypłacaną z Funduszu Pracy bezrobotnemu w okresie odbywania przygotowania zawodowego w miejscu pracy lub w okresie odbywania szkolenia, stażu u pracodawcy oraz

w okresie nauki w szkole ponadpodstawowej, ponadgimnazjalnej albo w szkole wyższej, gdzie studiuje w formie studiów niestacjonarnych (art. 2 ust. 1 pkt 35 ustawy o promocji zatrudnienia). Tymczasem student studiów stacjonarnych – czy to I, czy II stopnia - nie jest osobą bezrobotną, dlatego art. 6 ust. 1 pkt 9a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie mógł znaleźć zastosowania do ubezpieczonej. Z tych też względów Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany organ rentowy zaskarżając go w całości i domagając się jego zmiany i oddalenia odwołania. Pozwany zarzucił naruszenie art. 6 ust. 1 pkt 9a w zw. z art. 6 ust. 4b ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez ich błędną wykładnię i w konsekwencji błędne uznanie, że D. P. z tytułu pobierania spornego stypendium stażowego nie podlega ubezpieczeniom społecznym.

W uzasadnieniu apelacji pozwany wskazał, iż studenci pobierający wynagrodzenie w ramach projektów lub programów finansowanych z udziałem środków strukturalnych UE z tytułu odbywania szkoleń, staży lub praktyk studenckich i zawodowych podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym. Art. 6 ust. 4b ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wprowadza tylko wyjątek od ogólnej reguły wynikającej z art. 6 ust. 1 pkt 9a w/w ustawy i wyłącza obowiązek ubezpieczenia społecznego z tytułu pobierania stypendium dla osób, które posiadają inny tytuł do ubezpieczenia społecznego. Skoro zaś zgodnie z art. 4 ustawy

o systemie ubezpieczeń społecznych - płatnikiem składek są m.in. podmioty, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 1, 2 i 4-8 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, czyli m.in. uczelnie wyższe, to wyrok Sądu I instancji uznać należy za nieprawidłowy.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja organu rentowego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie była kwestia podlegania przez D. P. ubezpieczeniom społecznym z tytułu pobierania stypendium stażowego, wypłacanego przez Uniwersytet (...) w P. w ramach projektu (...) w okresie od 2 lipca do 1 października 2018 roku. Przy czym istota sporu sprowadzała się do wykładni przepisu art. 6 ust. 1 pkt 9a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Przypomnieć należy, że zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 9a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami pobierającymi stypendium w okresie odbywania szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego dorosłych, na które zostały skierowane przez inne niż powiatowy urząd pracy podmioty kierujące na szkolenie, staż lub przygotowanie zawodowe dorosłych. Stosownie zaś do art. 9 ust. 6a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych osoby, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 9, 9a, 9b, 11 i 12, obowiązkowo podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, jeżeli nie mają innych tytułów rodzących obowiązek ubezpieczeń społecznych.

Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie podziela w całej rozciągłości pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z 28 stycznia 2011 roku (I UK 230/10, LEX nr 784910), w którym dokonano szczegółowej i klarownej wykładni przepisu art. 9 ust. 1 pkt 9a ustawy systemowej. Sąd Najwyższy wyjaśnił, iż w/w przepis, podobnie jak przepis art. 4 pkt 2 lit. za ustawy systemowej (wprowadzający pojęcie będącego płatnikiem składek innego niż powiatowy urząd pracy podmiotu kierującego) dodany został ustawą z 28 lipca 2005 roku o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2005 roku Nr 164 poz. 1366). Odnosząc się zaś do funkcjonalnego powiązania przepisu art. 6 ust. 1 pkt 9a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz sięgając do uzasadnienia projektu ustawy wprowadzającej w/w nowelizację, Sąd Najwyższy wskazał, iż zmiana ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych miała na celu dostosowanie do przepisów Sektorowego Programu Operacyjnego - Rozwój Zasobów Ludzkich, które przewidują możliwość, by na zasadach określonych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy były aktywizowane m.in. młode osoby bezrobotne, m.in. poprzez staż i przygotowanie zawodowe, organizowane przez inne podmioty niż powiatowe urzędy pracy. Sąd Najwyższy zwróci uwagę, iż z przebiegu prac nad projektem w/w nowelizacji wynikało też, że jedną z grup docelowych działań zmierzających do w/w zmian prawnych byli absolwenci wszystkich typów szkół, którzy są bezrobotni w świetle polskiego prawa, a jednym z beneficjentów - szkoły (włącznie ze szkołami wyższymi). Skoro zaś w pojęciu "innych podmiotów kierujących na staż" mieszczą się wszyscy beneficjenci podejmujący w ramach projektu działania aktywizujące młode osoby bezrobotne, to nie ma żadnych przesłanek, ażeby z tego kręgu wyłączyć szkoły wyższe realizujące w ramach umowy o dofinansowanie projektu tego typu działania poprzez kierowanie swoich absolwentów na staż. Z tych względów przymus ubezpieczeń społecznych dotyczy tylko tych szczególnych sytuacji, gdy dany podmiot będący beneficjentem w ramach określonego priorytetu realizuje działania mające na celu aktywizację zawodową "młodych bezrobotnych", między innymi zawierając umowy stażowe z absolwentami szkół, którzy są bezrobotni w świetle polskiego prawa i tym samym "wchodząc w obowiązki urzędu pracy".

Sąd Najwyższy podkreślił jednak, że szkoły wyższe mogą być również beneficjentami w rozumieniu ustawy o Narodowym Planie Rozwoju przy realizacji różnorodnych projektów

w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich, w tym np. objętych priorytetem (...) (...), w którym przewidziano, między innymi, działanie (...) (...) dotyczące ustawicznego szkolenia zawodowego, transferu wiedzy i współpracy pomiędzy światem nauki a gospodarką, promocji nowych form organizacji pracy, doskonalenia umiejętności i kwalifikacji kadr zarządzających oraz pracowników przedsiębiorstw, ułatwiania transferu wiedzy i zacieśniania współpracy między szkołami wyższymi i przedsiębiorstwami, ułatwiania wprowadzania nowych form zatrudnienia

i nowych form organizacji pracy. Grupami docelowymi tych działań są zaś pracodawcy oraz ich pracownicy, jednostki samorządu terytorialnego, partnerzy społeczni, pracownicy jednostek naukowych, instytucje szkoleniowe oraz ośrodki wspierania przedsiębiorczości i pracownicy modelowych centrów screeningowych oraz innych jednostek służby zdrowia, a nie osoby bezrobotne. Oznacza to, że działania te podejmowane są nie w celu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, lecz w celu modernizacji gospodarki poprzez zwiększenie poziomu innowacyjności, w tym większy transfer nowoczesnych rozwiązań technologicznych czy organizacyjnych do przedsiębiorstw i instytucji, a zatem głównie w celu poprawy warunków funkcjonowania przedsiębiorstw, co tylko w sposób pośredni przyczynia się do rozwoju zasobów ludzkich. Z tych też względów Sąd Najwyższy uznał, że osobą pobierającą stypendium w okresie odbywania stażu w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 9a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych może być tylko osoba o statusie osoby bezrobotnej, tj. niezatrudniona i niewykonywująca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub służbie albo innej pracy zarobkowej - albo jeżeli jest osobą niepełnosprawną - zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy, nieucząca się w szkole, z wyjątkiem uczącej się w szkole dla dorosłych lub przystępującej do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły lub w szkole wyższej, gdzie studiuje w formie studiów niestacjonarnych (art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy – t.j. Dz.U. z 2008 roku Nr 69, poz. 415 ze zm.).

Zatem dla objęcia danej grupy osób pobierających stypendium w okresie odbywania szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego dorosłych kluczowe jest rozstrzygnięcie jakie było źródło dofinansowania jednostki kierującej na staż (inne niż powiatowy urząd pracy) i jaki był cel programu, z którego to dofinansowanie zostało uzyskane, jaki cel miały podejmowane przez nią działania, czego dotyczyły i do jakich podmiotów były skierowane, tj. czy celem takiego stażu (szkolenia) była aktywizacja osób bezrobotnych, w tym absolwentów szkół, czy też może realizacja jakiegoś innego projektu zmierzającego do modernizacji gospodarki, wspierania innowacyjności i przedsiębiorczości oraz uzupełnienia wiedzy zdobytej w ramach kształcenia.

Warto również przytoczyć pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z 9 marca 2016 roku (I UK 402/15, OSNP 2017/10/134), w którym analizowano możliwość objęcia ubezpieczeniem społecznym aplikantów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury z tytułu pobieranych przez nich stypendiów. Sąd Najwyższy wskazał wówczas, że art. 6 ust. 1 pkt 9a

w zw. z art. 4 pkt 2 za ustaw o systemie ubezpieczeń społecznych obejmuje pobierających stypendia w okresie szkolenia po skierowaniu przez inne niż powiatowy urząd pracy podmioty kierujące. Wprowadzając te przepisy, ustawodawca wprowadził również nową definicję płatnika, odnoszącą się do podmiotów korzystających z publicznych środków wspólnotowych i publicznych środków krajowych na podstawie umowy o dofinansowanie projektu lub decyzji. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że wprowadzony przez ustawodawcę tytuł ubezpieczenia społecznego związany był

z odbywaniem nie jakichkolwiek szkoleń, lecz jedynie tych w rozumieniu ustawy z 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. Nr 99, poz. 1001 ze zm.). Zgodnie zaś z wprowadzającą w tym czasie definicją szkolenia i stypendium, szkolenie oznacza pozaszkolne zajęcia mające na celu uzyskanie, uzupełnienie lub doskonalenie umiejętności

i kwalifikacji zawodowych lub ogólnych, potrzebnych do wykonywania pracy, w tym umiejętności poszukiwania zatrudnienia (art. 2 ust. 1 pkt 37 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy), z kolei stypendium oznacza kwotę wypłacaną z Funduszu Pracy bezrobotnemu w okresie odbywania przygotowania zawodowego w miejscu pracy lub w okresie odbywania szkolenia, stażu u pracodawcy oraz w okresie nauki w szkole ponadpodstawowej, ponadgimnazjalnej albo w szkole wyższej, gdzie studiuje w formie studiów niestacjonarnych (art. 2 ust. 1 pkt 35 ustawy

o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy). Dlatego też Sąd Najwyższy uznał, że tytuł ubezpieczenia z art. 6 ust. 1 pkt 9a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych odnosi się do określonego (celowego) szkolenia, na które kieruje podmiot inny niż powiatowy urząd pracy,

a które to szkolenie finansowane jest z publicznych środków wspólnotowych i publicznych środków krajowych na podstawie umowy o dofinansowanie projektu albo decyzji, o których mowa w przepisach ustawy z 20 kwietnia 2004 roku o Narodowym Planie Rozwoju (Dz.U. z 2014 roku poz. 1448 i 1856) albo ustawy z 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2014 roku poz. 1649). Zatem w tym przypadku Sąd Najwyższy również zwrócił uwagę na funkcjonalne powiązanie przepisu art. 6 ust. 1 pkt 9a i art. 4 pkt 2 za ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z ustawą promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy i wskazał, że objęcie ubezpieczeniem społecznym z tytułu pobierania stypendium może nastąpić tylko w przypadku pobierania nie jakiegokolwiek stypendium ale związanego z aktywizacją osób bezrobotnych.

W celu ustalenia jakiego rodzaju staż odbywała odwołująca oraz z jakiego programu był on finansowany, Sąd Okręgowy uzupełnił materiał dowodowy, pozyskując umowę o dofinansowanie projektu w ramach (...) (k. 104-116 akt sprawy) oraz Regulamin Stażu w ramach programu (...) (k. 133-139 akt sprawy) oraz sięgając do ogólnodostępnych informacji dotyczących (...) znajdujących się na różnego rodzaju internetowych stronach, w tym w szczególności rządowej stronie dotyczącej funduszy europejskich.

W wyniku przeprowadzonego postępowania dowodowego Sąd Apelacyjny ustalił iż 13 czerwca 2018 roku Uniwersytet (...) w P. i D. P.

oraz (...) Sp. z o.o. z W. zawarli trójstronną umowę uczestnictwa w stażu w ramach projektu (...) nr (...) na okres od

2 lipca do 1 października 2018 roku. Podmiot przyjmujący na staż zobowiązał się opracować wysokiej jakości program stażowy, który miał skutkować zwiększeniem u studentki wiedzy specjalistycznej, wzrostem umiejętności praktycznych, wykorzystaniem wiedzy oraz nabyciem kompetencji interpersonalnych, np. zarządzania czasem, pracy w grupie, uważnego słuchania

i komunikowania (umowa k. 17-26 akt ZUS). W/w staż był realizowany na podstawie umowy o dofinansowanie projektu zawartej pomiędzy Uniwersytetem (...)

w P. oraz (...) w W.. Projekt ten współfinansowany był ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, (...), (...) Szkolnictwa Wyższe dla gospodarki i rozwoju, Działanie (...) Kompetencje w szkolnictwie wyższym (umowa o dofinansowanie projektu

w ramach (...)). Zgodnie z regulaminem stażu, staż stanowił zorganizowaną w ramach Projektu formę zdobycia praktycznego doświadczenia uzupełniającego wiedzę pozyskaną na studiach przez studentów Uczelni oraz zapewniającą wzrost kompetencji zawodowych zgodnie z efektami kształcenia dla danego kierunku studiów. Celem stażu było ułatwienie studentom wejścia na rynek pracy poprzez zdobycie doświadczenia uzupełniającego wiedzę pozyskaną na studiach (zakres stażu miał być związany bezpośrednio z efektami kształcenia uzyskiwanego na odbywanym kierunku studiów

i zapewniać praktyczne wykorzystywanie efektów kształcenia w toku zadań wykonywanych na stażu). W regulaminie stażu wskazano także, że poprzez realizację programów stażowych zostaną osiągnięte cele (...), w tym przede wszystkim cel szczegółowy dotyczący podniesienia kompetencji osób uczestniczących

w edukacji na poziomie wyższym, odpowiadający potrzebom gospodarki, rynku pracy

i społeczeństwa w ramach Działanie (...) Kompetencje w szkolnictwie wyższym, (...) Szkolnictwa Wyższe dla gospodarki i rozwoju, (...). Stypendium stażowe wypłacane stażystom finansowane było przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach (...) (Regulamin Stażu w ramach programu (...))

Jednocześnie należy wskazać, że (...) to następca (...). W ramach przyjętych przez Polskę celów głównymi beneficjentami (...) są osoby bezrobotne i niepracujące, zwłaszcza młode do 29 roku życia, nie uczące się, zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym społeczność romska, osoby niepełnosprawne, samotnie wychowujące dzieci i rodziny wielodzietne oraz kobiety, osoby starsze poszukujące pracy lub pragnące zwiększyć swą wiedzę,

przedsiębiorcy i ich pracownicy, zwłaszcza właściciele i zarządzający mikro i małymi przedsiębiorstwami, naukowcy, profesorowie, studenci, nauczyciele i uczniowie, a także urzędnicy, pracownicy służby zdrowia i urzędów pracy. W ramach tego Projektu przewidziano następujące działania: osoby młode na rynku pracy (realizacja działań skierowanych do ludzi młodych pozostających bez zatrudnienia w wieku 15-29 - w szczególności tych, którzy nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu, tzw. Młodzież NEET, które będą przyczyniały się do ich aktywizacji zawodowej oraz poprawy sytuacji na rynku pracy; efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji – wdrożenie reform systemów i struktur w wybranych obszarach polityk publicznych, kluczowych z punktu widzenia strategii (...) i krajowych programów reform; szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju – wspieranie jakości, skuteczności i otwartości szkolnictwa wyższego jako instrumentu budowy gospodarki opartej o wiedzę; innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa – realizacja działań nietypowych, innowacyjnych, ponadnarodowych, prowadzących do wypracowania rozwiązań w celu ich przetestowania przed przejściem do fazy wdrożenia, które w większości przypadków będzie miało miejsce na poziomie regionalnym, a także realizacja programów w zakresie mobilności ponadnarodowej; wsparcie dla obszaru zdrowia – alokacja EFS 301 mln euro: realizowane będą m.in. działania dotyczące wdrożenia i rozwoju programów profilaktycznych w zakresie chorób negatywnie wpływających na zasoby pracy, dedykowanych osobom w wieku aktywności zawodowej oraz wdrożenie działań pro jakościowych i rozwiązań organizacyjnych w systemie ochrony zdrowia ułatwiających dostęp do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług zdrowotnych; pomoc techniczna. W ramach działań „szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju” przewidziano m.in. działanie (...) „Kompetencje w szkolnictwie wyższym”, które przewiduje opracowanie programów kształcenia i realizację działań dydaktycznych, kursów, szkoleń (m.in. w ramach uniwersytetów dziecięcych, uniwersytetów drugiego i trzeciego wieku), wspólnie z podmiotami działającymi na rzecz edukacji, których doświadczenie i merytoryczny zakres działalności związane są z celami projektu (np. z jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi) dla niestandardowych odbiorców szkolnictwa wyższego, służących rozwijaniu u jego uczestników kompetencji pozwalających na: aktywizację społeczną i zawodową; poszerzanie wiedzy ogólnej i specjalistycznej oraz rozwój zainteresowań; pobudzenie aktywności edukacyjnej i kulturalnej; zapobieganie społecznemu wykluczeniu (zob. (...) oraz (...))

Mając powyższe na uwadze należy podkreślić, iż staż jaki w okresie od 2 lipca do 1 października 2018 roku odbyła M. P. był organizowany przez Uniwersytet (...) w P., a więc podmiot inny niż powiatowy urząd pracy. Staż ten finansowany był ze środków Unii Europejskiej w ramach (...) i co istotne z części przeznaczonej na działania związane ze szkolnictwem wyższym, których celem było wspieranie jakości, skuteczności i otwartości szkolnictwa wyższego jako instrumentu budowy gospodarki opartej o wiedzę. Celem było też ułatwienie studentom wejścia na rynek pracy poprzez zdobycie doświadczenia uzupełniającego wiedzę pozyskaną na studiach oraz osiągnięcie celu (...)w zakresie podniesienia kompetencji osób uczestniczących w edukacji na poziomie wyższym, odpowiadający potrzebom gospodarki, rynku pracy i społeczeństwa. Z umowy uczestnictwa w stażu i regulaminu stażu wynika też, że odbyty przez odwołującą staż stanowił uzupełnienie wiedzy zdobytej w ramach kształcenia na studiach.

Nie ulega więc wątpliwości, że staż jaki odbywała odwołująca nie miał na celu aktywizacji osoby bezrobotnej lecz polegał na uzupełnieniu wiedzy zdobytej w czasie kształcenia na studiach oraz zdobyciu doświadczenia. Beneficjentami tego stażu był zarówno student, jak i przedsiębiorca (podmiot przyjmujący na staż). Celem tego stażu było podniesienie jakości gospodarki i poziomu funkcjonowania przedsiębiorstw. Zaznaczyć w tym miejscu trzeba, że wspieranie osób młodych na rynku pracy, pozostających bez zatrudnienia, nie uczestniczących w kształceniu i szkoleniu, finansowane było w ramach zupełnie innych działań (...). Zatem w (...) rozróżniono wsparcie osób bezrobotnych oraz gospodarki poprzez efektywne włączenie do niej szkolnictwa wyższego.

Co istotne odwołująca w czasie odbywania w/w stażu i pobierania z tego tytułu stypendium nie była osobą bezrobotną w rozumieniu przepisu art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Odwołująca w spornym okresie była studentką (...) roku stacjonarnych studiów (...) stopnia na kierunku (...) na Wydziale (...) na

Uniwersytecie(...) w P.. Przypomnieć bowiem trzeba, że osobą bezrobotną jest osoba niezatrudniona i niewykonująca innej pracy zarobkowej, zdolna

i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub służbie albo innej pracy zarobkowej - albo jeżeli jest osobą niepełnosprawną - zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy, nieucząca się w szkole, z wyjątkiem uczącej się w szkole dla dorosłych lub przystępującej do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły lub w szkole wyższej, gdzie studiuje w formie studiów niestacjonarnych. Odwołująca jako osoba ucząca się w szkole wyższej na studiach dziennych nie mogła posiadać statusu osoby bezrobotnej.

Nie ulega więc wątpliwości, że staż jaki odbywała D. P. w okresie od 2 lipca do 1 października 2018 roku i w związku, z którym pobierała stypendium stażowe, nie wypełniał dyspozycji art. 6 ust. 1 pkt 9a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Tym samym nie było podstaw do objęcia odwołującej ubezpieczeniem społecznym z tego tytułu.

Stanowisko organu rentowego, iż pobieranie stypendium w okresie odbywania szkolenia lub stażu przez osoby które zostały skierowane na te szkolenia czy staż czy przez inne niż powiatowy urząd pracy podmioty, nie stanowi tytułu ubezpieczenia tylko w przypadku studentów studiów pierwszego stopnia (kończących się tytułem zawodowym licencjata, inżyniera lub równorzędnego, potwierdzonego odpowiednim dyplomem) nie znajduje żadnego oparcia w przepisach prawa i trudno dostrzec w tym przypadku jakiegoś racjonalnego i celowego uzasadnienia dla tego rodzaju wykładni. Oceny tej nie zmienia fakt, że taką interpretację zasugerowało organowi rentowemu Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministerstwo Zdrowia. Stanowisko Ministerstwa również nie zawiera racjonalnego uzasadnienia. W ocenie Sądu Apelacyjnego zarówno wykładania literalna jak i celowa czy systemowa nie pozwala na wyciągnięcie takowych wniosków. Przypomnieć bowiem trzeba, że art. 6 ust. 1 pkt 9a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wyraźnie odnosi się do osób bezrobotnych pobierających stypendium w okresie odbywania szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego dorosłych, mających na celu aktywizację osób bezrobotnych, na które to szkolenie, staż czy kurs przygotowania zawodowego dorosłych zostały skierowane przez podmioty inne niż powiatowy urząd pracy. Przepis ten nie reguluje sytuacji prawnej w zakresie ubezpieczeń społecznych wyłącznie studentów i w żadnym wypadku nie daje podstaw do różnicowania ich sytuacji z uwagi na to czy są oni studentami studiów pierwszego stopnia czy też studentami studiów jednolitych i studiów drugiego stopnia. Podstawą do objęcia ubezpieczeniem społecznym na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 9a ustawy systemowej jest pobieranie stypendium w okresie odbywania szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego dorosłych organizowanego przez inne podmioty niż powiatowy urząd pracy, o ile celem takiego stażu (szkolenia, przygotowania zawodowego) jest aktywizacja osób bezrobotnych, w tym absolwentów szkół. W świetle obowiązującej w czasie odbywania stażu przez odwołującą ustawy z 27 lipca 2005 roku Prawo o szkolnictwie wyższym, student to osoba kształcąca się na studiach pierwszego stopnia, drugiego stopnia oraz na jednolitych studiach magisterskich. Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych w żadnym innym przepisie nie różnicuje sytuacji prawnej studentów różnych rodzajów (poziomów) studiów. Osoba kształcąca się na studiach pierwszego stopnia, drugiego stopnia czy jednolitych studiach magisterskich, w każdym tym przypadku posiada status studenta i jeżeli studiuje w trybie dziennym, stacjonarnym to trudno uznać aby podstawowym celem takiej osoby nie było kształcenie, które zasadniczo, choć nie zawsze, ma służyć przygotowaniu do wejścia na rynek pracy. Jeśli zatem osoba studiująca w trybie stacjonarnym, nie może posiadać statusu osoby bezrobotnej, to jeśli odbywa dodatkowo staż, którego celem nie jest aktywizacja osób bezrobotnych (a więc m.in. studentów studiów stacjonarnych) to nie ma żadnego znaczenia czy jest ona osobą studiów pierwszego czy drugiego stopnia czy też jednolitych studiów magisterskich. Stanowisko prezentowane przez organ rentowy w zakresie różnicowania sytuacji prawnej studenta narusza wyrażoną w Konstytucję i powtórzoną w artykule 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych zasadę równego traktowania obywateli (ubezpieczonych).

Odnosząc się natomiast do manifestowanej przez organ rentowy normy wynikającej z art. 6 ust. 4b ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w pierwszej kolejności wskazać należy, że regulacja ta weszła w życie 31 sierpnia 2018 roku, a więc już w czasie odbywania stażu przez odwołującą. Ustawa wprowadzająca ten przepis nie zawiera zaś

żadnych przepisów przejściowych w tym zakresie. Bez względu na powyższe, trudno zgodzić się ze stanowiskiem organu rentowego, iż sporny przepis stanowił uporządkowanie czy doprecyzowanie normy wynikającej z art. 6 ust. 1 pkt 9a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w tym znaczeniu, że uściśla krąg osób objętych ubezpieczeniem społecznym z tytułu pobierania stypendium

w okresie odbywania stażu, szkolenia czy przygotowania zawodowego organizowanego przez podmiot inny niż powiatowy urząd pracy, zaliczając do nich wszystkie osoby pobierające jakiegokolwiek stypendium stażowe (szkoleniowe) jeśli jest wypłacane przez podmiot inny niż powiatowy urząd pracy. Odkodowanie intencji ustawodawcy, które legły u podstaw wprowadzenia art. 6 ust. 4b ustawy systemowej wydaje się być wręcz niemożliwe. Przepis ten odnosi się bowiem do podmiotów innych niż powiatowy urząd pracy w ogólności. Trudno jednak wyobrazić sobie aby np. Ochotniczy Hufiec Pracy, agencja zatrudnienia, instytucja dialogu społecznego czy ośrodek doradztwa rolniczego miałyby kierować studentów na staże (szkolenia) i to w ramach obowiązków wynikających z programu nauczania, a więc w istocie wyřeczając w tym zakresie szkołę wyższą. Pełnomocnik Uniwersytetu (...) w P. trafnie zwróciła uwagę, że w przepisie art. 6 ust. 4b ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest mowa

o programie nauczania, zaś szkoły wyższe realizują program szkolenia. Taka niekompatybilność również budzi poważne wątpliwości, zwłaszcza że z uzasadnienia projektu ustawy wprowadzającej w/w przepis nie wynika nic, co mogłoby w jakikolwiek sposób naprowadzić jaki cel chciał osiągnąć ustawodawca formułując omawiany przepis. Szkoła wyższa w ramach swojej podstawowej działalności (tj. kształcenia) nie może prowadzić staży czy szkoleń dla osób bezrobotnych. O ile takie staże czy szkolenia mogłyby być prowadzone w ramach działalności gospodarczej wyodrębnionej organizacyjnie i finansowo od działalności polegającej na szkoleniu, a przewidzianej w statucie (wszak ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wśród podmiotów innych niż powiatowe urzędy pracy, kierujące na staże i szkolenia wymienia szkoły wyższe – a przypomnieć należy, że przepis jest funkcjonalnie powiązany z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy) to jednak nadal nie ma podstaw do uznania, że przepis art. 6 ust. 4b ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w zestawieniu z art. 6 ust. 1 pkt 9a tejże ustawy miałby prowadzić do wykładni uzasadniającej objęcie ubezpieczeniem społecznym studentów studiów stacjonarnych, pobierających stypendium w związku z udziałem w stażu (szkoleniu) nie mającym na celu aktywizację osób bezrobotnych.

Reasumując, apelacja organu rentowego nie zawierała zarzutów, które mogłyby skutkować zmianą lub uchyleniem zaskarżonego wyroku. W konsekwencji apelacja pozwanego - jako nieuzasadniona – podlegała oddaleniu, stosownie do art. 385 k.p.c., o czym Sąd Apelacyjny orzekł w punkcie pierwszym sentencji wyroku.

O kosztach procesu Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 109 § 2 k.p.c. oraz na podstawie § 9 ust. 2 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 roku poz. 265) zasądając od pozwanego organy rentowego na rzecz Uniwersytetu(...) w P. kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Grażyna Czyżak SSA Iwona Krzeczowska-Lasoń SSA Małgorzata Gerszewska